

Tärkeä tietää sähkönjakelusta

Energiateollisuus

Mitä sähköjakelu maksaa?

Verkkopalvelumaksun osuus koko sähkölaskusta on keskimäärin noin neljännes

Sähkölaskun loppusumma muodostuu kolmesta osasta:

1. sähkön myyjälle maksettavasta sähköenergiasta
2. verkkoyhtiölle maksettavasta verkkopalvelusta sekä
3. valtiolle tilitettävistä sähkö- ja arvonlisäveroista.

Verkkopalvelumaksulla saa verkon käyttöön 24/7

Sillä saa:

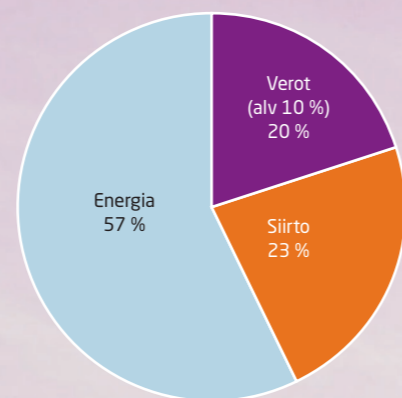
- Asiakaspalvelun
- Mittauspalvelun
- Vikojen korjauksen ja huollon 24/7
- Verkon ylläpidon
- Verkon kehittämisen tulevaisuuden tarpeisiin
- Uuden verkon rakentamisen
- Vanhenevan verkon uudistamisen
- Datan keräämisen ja hyödyntämisen

Verkkopalvelumaksu voi olla oma erillinen lasku suoraan verkkoyhtiöltä tai se voidaan laskuttaa osana sähkönmyyjän lähettämää sähkölaskua.

Sähkövero laskutetaan verkkopalvelun yhteydessä ja verkkoyhtiö tilittää sähköveron edelleen valtiolle. Sekä verkkopalvelumaksusta että sähköverosta maksetaan vielä arvonlisävero. Verkkopalvelua koskevassa laskussa veroja onkin keskimäärin jopa puolet. Sähköveron suuruus on kasvanut huomattavasti verkkopalvelumaksuja enemmän.

Verkkopalvelumaksun osuus koko laskusta on keskimäärin noin neljännes, mutta määrä vaihtelee eri asiakkaiden välillä.

Kotitalouskäyttjä, kulutus
3500 kWh/vuosi, tilanne
tammikuu 2023

Lähde: Energiavirasto, Tilastokeskus

Verkkopalvelumaksussa maksetaan mahdollisuudesta käyttää sähköä silloin, kun sitä tarvitaan

Verkkopalvelumaksut kattavat myös sähköverkon ylläpidon, kunnostamisen, kehittämisen, uuden verkon rakentamisen sekä ikääntyneen verkon uudistamisen tulevaisuuden tarpeisiin. Liittymismaksussa asiakas maksaa vain verkkoon liittämisen kustannukset eli varsinaisen liittymän rakentaminen.

Sähköverkon on oltava koko ajan käyttökunnossa

Sähköverkon kustannuksista vain 10 % riippuu siirretyn energian määrästä. Valtaosa eli 90 % aiheutuu verkon olemassaolosta ja ylläpidosta.

Näin verkkoyhtiölle syntyy kustannuksia, vaikka sähköä ei käytettäisikään. Tämä koskee erityisesti kesämökkejä.

Kilpailevien sähköverkkojen rakentaminen ei ole taloudellisesti kannattavaa

Sähköverkko on niin kutsuttu luonnollinen monopoli. Suomessa toimii 77 jakeluverkkoyhtiötä, joille jokaiselle Energiavirasto on myöntänyt verkkotoimiluvan ja määrittänyt vastualueen. Kunkin verkkoyhtiön tulee kohdella asiakkaitaan tasapuolisesti ja oikeudenmukaisesti. Kaikki saman verkkoyhtiön asiakkaat maksavat verkkopalvelustaan saman hinnaston mukaisesti. Eri yhtiöiden välillä hinnoissa voi olla suuriakin eroja erilaisista toimintaympäristöistä johtuen.

Sähköverkköjen merkitys yhteiskunnalle kasvaa

Ilmastonmuutos on ihmiskunnan vakavimpia ongelmia, johon on vastattava kaikin nykyisin ja jatkuvasti luotavin uusin keinoin. Siirtyminen kohti ilmastoneutraalia tulevaisuutta edellyttää koko energiajärjestelmän kehittämistä. Samalla on varmistettava Suomalaisen yhteiskunnan huoltovarmuus. Näissä sähköverkoilla ja sähköverkkopalveluilla on merkittävä rooli.

Suomen tie vähähiilisyteen perustuu puhtaaseen energiaan, toimitusvarmisiin verkkoihin ja toimiviin energiemarkkinoihin. Energiaturros ja vihreä siirtymä ovat jo käynnissä ja alan investoinnit suuntautuvat puhtaaseen tuotantoon. Iso osa tästä tuotannosta liitetään jakeluverkkoihin entistä hajautetummin. Yhteiskunnan ja erityisesti teollisuuden voimakas sähköistyminen edellyttää myös sähköverkköjen vahvistamista.

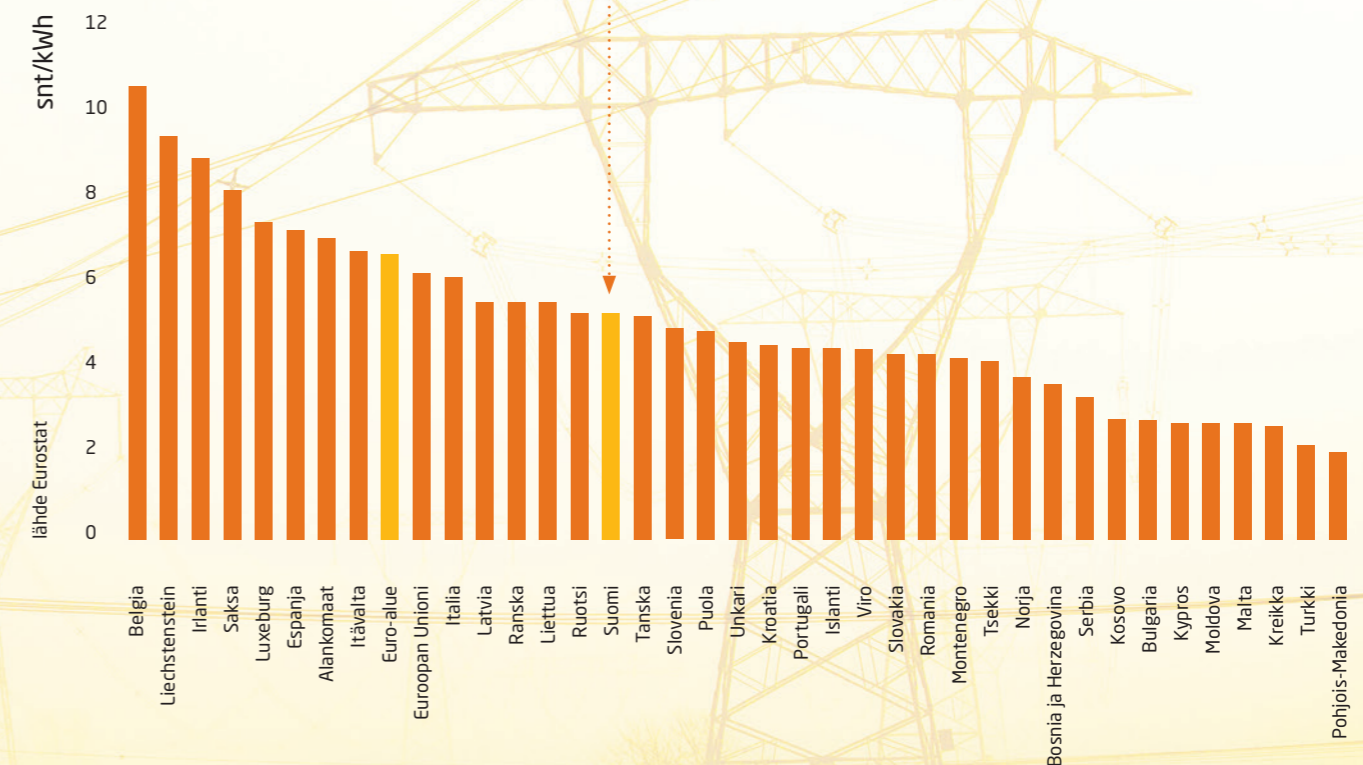
Vaihtelevan uusiutuvan tuotannon kasvu tekee sähköjärjestelmän tasapainon ylläpidon

entistä vaativammaksi, koska sähköä on tuotettava joka hetki sama määrä kuin sitä käytetään. Hajautetun tuotannon hallinta, kulutusjoustot ja sähkövarastojen hyödyntäminen edellyttävät investoimista älyverkkoratkaisuihin sekä toimintavarmaan ja riittävän vahvaan sähköverkkoon. Suomi on teknologiaosaajana älykkään sähköverkon edelläkävijä.

Yhteiskunta on digitalisaation myötä entistä riippuvaisempi häiriöttömästä sähköjakelusta. Koronan alkaessa Suomi onnistui siirtymään erittäin onnistuneesti laajamittaiseen etätyöhön.

Verkkopalvelun hinta on Suomessa kilpailukyinen suhteessa vertailumaihin

Kotitaloudet 2021, veroton siirtohint, snt/kWh

Tämä ei olisi ollut mahdollista ilman kattavaa ja toimivaa tiedonsiirtoverkkoa, joka on täysin riippuvainen häiriöttömästä sähköjakelusta jokaisessa Suomen kolkassa. Viimevuosien myrskyt ovat osoittaneet, että jo tehdyt investoinnit ovat parantaneet sähkön toimitusvarmuutta, ja sähkökatkojen määrää ja kestoja on vähennetty merkittävästi.

Ilman vahvaa ja toimivaa sähköverkkoa ja sähköverkkopalveluita hiilineutraaliustavoitteiden saavuttaminen ei ole mahdollista. Toimiva sähköverkko on myös sujuvan elämän edellytys kaikissa olosuhteissa.

Suomessa verkkopalvelun hinta on EU-keskiarvon alapuolella. Suomi on kuitenkin kylmien ja pimeiden talvien, pitkien etäisyyksien ja metsäisten haja-asutusalueiden maa, mikä on huomioitava vertailussa. Maantieteellisesti samankaltaisiin maihin verrattuna Suomi pärjää vertailussa erinomaisesti. Verkkopalvelun hinta on matalampi kuin esimerkiksi Saksassa tai Ruotsissa.

Sähköverkkoinvestointien talous- ja työllisyysvaikutukset

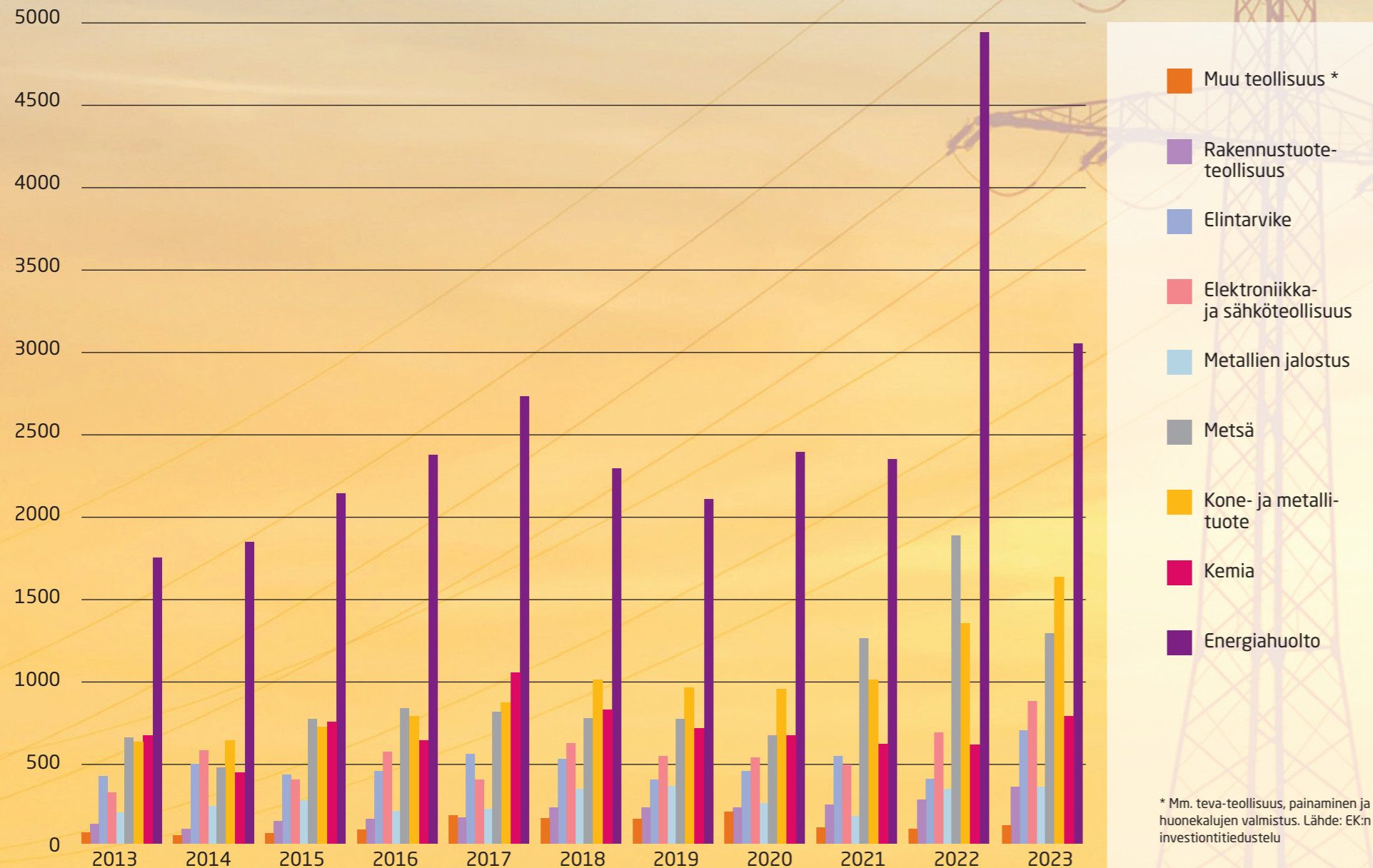
■ Ikääntyvien sähköverkkojen uudistamiseen ja sähkönjakelun laadun parantamiseen on tarve investoida miljardeja.

Sähköverkot ovat merkittävä alueellinen työllistäjä ja tehtävät investoinnit jakautuvat koko Suomeen.

Investointien tuoma hyöty myös jää kokonaisuudessaan Suomeen. Sähköverkkoinvestoinnit tarjoavat vuosittain useita tuhansia työpaikkoja. Työtä on tarjolla mm. maanrakennuksen ja sähköasennuksen osaajille.

Investoinnit eri teollisuudenaloilla

M€

- Muu teollisuus *
- Rakennustuote-teollisuus
- Elintarvike
- Elektroniikka- ja sähköteollisuus
- Metallien jalostus
- Metsä
- Kone- ja metallituote
- Kemia
- Energiahuolto

* Mm. teva-teollisuus, painaminen ja huonekalujen valmistus. Lähde: EK:n investointitiedustelu

Sähköverkkoyhtiöiden hinnoittelua valvotaan tarkasti

■ Sähköverkkotoiminta on yksi Suomen vahvimmin säännellyistä aloista. Myös verkkopalvelun hinnoittelu on tiukasti säänneltyä. Sääntely perustuu sähkömarkkinalakiin ja siitä vastaa Energiavirasto.

Yhtiöiden väliset hintaerot johtuvat yhtiöiden toimintaympäristön erilaisuudesta. Eroja on esimerkiksi sähköverkon kokonaispituuden ja asiakasmäärän suhteessa, verkkoalueen luonto-olosuhteissa, kuten alueen metsäisyydessä, siinä sijaitseeko verkkoalue kaupungissa vai pääosin haja-asutusalueella, sekä yhtiön toiminnan tehokkuudessa.

Verkkoyhtiöt kehittävät verkkoa yhdessä asiakkaiden kanssa

Verkkoyhtiöiden toimittamien kehittämissuunnitelmien avulla Energiavirasto valvoo, että yhtiöt kehittävät verkkoaan järkevästi sekä tavoitteiden mukaisesti niin yhteiskunnan kuin asiakkaidenkin kannalta. Nykyinen sääntelymalli on rakennettu niin, että tehostumishyöty siirtyy ajan kanssa asiakashintoihin.

Kehittämissuunnitelmat päivitetään joka toinen vuosi ja päivityksen yhteydessä verkkoyhtiöt tarjoavat asiakkailleen mahdollisuuden kommentoida suunnitelmia ja kertoa näkemyksiään verkkojen kehittämisestä. Energiavirasto valvoo kuulemisten toteutusta ja tulosten käsittelyä.

Faktoja

■ **Energiavirasto määrittää** valvontamenetelmät ns. vahvistuspäätöksessä, jossa määritetään mm. sitoutuneen pääoman arvostusperusteet (=tuottopohja), sitoutuneelle pääomalle hyväksyttävän tuoton määrittämistapa (=kohtuullinen tuotto) sekä erilaiset kannusteet ja sanktiot.

■ **Valvontamenetelmät** ovat normaalisti voimassa kahdeksan vuotta (= kaksi neljän vuoden pituista valvontajaksoa). Valvontajakson päätyttyä virasto antaa jokaiselle verkkoyhtiölle ns. valvontapäätöksen, jossa arvioidaan, onko hinnoittelu ollut jakson aikana säännösten ja määräysten mukaista.

■ Mahdollisesti **liikaa peritty maksu** (=yliäämä) palautetaan asiakkaille seuraavan jakson aikana alemmina hintoina. Vastaavasti alijäämä on mahdollista periä asiakkailta takautuvasti seuraavien jaksojen aikana korkeampina hintoina.

Verkkopalvelumaksut ovat nousseet, kun käyttökänsä päähän tullutta verkkoa uusitaan ja sähköjakelun laatua sekä toimitusvarmuutta parannetaan. Sähköverkon kehittäminen nykyistä paremmaksi on välttämätöntä nopeutetun vihreän siirtymän toteuttamiseksi, hiilineutraalin energiajärjestelmän edistämiseksi, huoltovarmuuden takaamiseksi ja sähköistyvän yhteiskunnan elinvoiman varmistamiseksi. Tarvitaan vakaa ja ennustettava sääntely-ympäristö, jotta verkkoyhtiöt pystyvät vastaamaan muuttuvan yhteiskunnan tarpeisiin.

Energiateollisuus

Energiateollisuus ry (ET) on energia-alan elinkeino- ja työmarkkinapoliittinen etujärjestö. Se edustaa yrityksiä, jotka tuottavat, hankkivat, siirtävät ja myyvät sähköä, kaasua, kaukolämpöä ja kaukojäähdytystä sekä tarjoavat niihin liittyviä palveluja.

Yhteystiedot:

Ina Lehto, johtava asiantuntija
ina.lehto@energia.fi
+358 40 570 5589

Energiateollisuus ry
Eteläranta 10
00130 Helsinki